

PIERA

DESAPAREGUDA

A. T. V. — 2472 - PIERA, Vista general

PIERA

DESAPAREGUDA

Martí Coral Fernández

A. T. V. (ED.) / Fons FAMÍLIA VALLS-RIBAS

 efadós[®]

 Ajuntament
Vila de Piera

PIERA

DESAPAREGUDA

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: gener del 2023

© dels textos: Martí Coral Fernández

© del pròleg: Antoni Escudero i Costa

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Joan Poch Isart
Arxiu Deru's - Fons A. Escudero

Amb el suport de:

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

A.T.V (ED.) / Fons Família Valls-Ribas

Acrònims:

AFCEC (Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya)
ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)

@catalunyadesapareguda@efados

@catalunyades@efados

@catalunyadesapareguda@Editorial Efadós

ISBN 978-84-19239-88-4

DL B-1985-2023

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

La Piera d'abans ben present encara

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

Un generador d'autoestima pierenca

Pàg. 12

EL CASTELL, L'ESGLÉSIA I EL RAVAL

La gènesi de la vila de Piera

Pàg. 50

EL PLA DEL MERCADAL

L'espai de creixement urbà

Pàg. 92

LA PIERA NOVA

La porta d'entrada a la Piera actual

Pàg. 156

POBLES, CAMPS I MASIES

Un gran terme municipal disgregat

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

LA PIERA D'ABANS BEN PRESENT ENCARA

Antoni Escudero i Costa, pierenc militant

Piera és una vila que ha crescut. Les urbanitzacions ocupen una bona part dels 57,3 km² del terme, mentre que les masies han anat desapareixent o degradant-se gradualment. En canvi, les caseries es mantenen vives i amb creixement sostingut, i l'essència de la vila es conserva intacta gràcies a la tossuderia dels vilatans al llarg dels anys de no oblidar la seva història, malgrat la deixadesa impertinent i la manca de sensibilitat de diversos ajuntaments, que també han volgut col·laborar a posar difícil que Piera perdurés en

el temps amb l'esplendor que li pertoca per història i per ser la segona població de la comarca de l'Anoia per nombre d'habitants.

Aquest recull de fotografies del Martí Coral no solament ha de servir com a record d'enyorança del passat, sinó també com a eina de futur per esperonar les generacions que ja tenim aquí a treballar per la dignificació dels espais arquitectònics, naturals i culturals, encara vius del passat i projectar-los per a un futur immediat, esplendorós i amb el convenciment que Piera serà més gran del que va ser.

«En la seva menudesa cada llavor conté l'esperit de l'arbre que serà demà.»

L. ROISIN (ED.) / Fons ANTONI ESCUDERO

1 - PIERA.—Esglesia del Sant Crist
Vista de la Riera
L. Rolsin, fot .Barcelona

Introducció

UN GENERADOR D'AUTOESTIMA PIERENCA

Martí Coral Fernández

Fa més de 500 anys, el poeta castellà Jorge Manrique escrivia una elegia amb motiu de la mort del seu pare en què deia: «cómo, a nuestro parecer, cualquiera tiempo pasado fue mejor». Quan parlo de Piera amb gent de la generació dels meus pares o dels meus avis, sovint em trobo aquest pensament recurrent que Piera ja no és el que era, que abans era tot millor i que els anys ens ho han fet perdre tot. No sé si era millor o pitjor, però el que puc determinar és que Piera abans era diferent: un poble quatre vegades menys poblat

i molt menys urbanitzat, amb una població molt menys diversa i un tarannà més rural. Com a tot arreu, Piera ha canviat molt més en els darrers cinquanta anys que en els mil anteriors, i no vull que aquest llibre es converteixi en un generador de nostàlgia i melangia davant l'inexorable pas del temps que ens convidi a pensar que el poble bo era el que teníem i el d'ara no val per a res. Piera continua essent un gran poble farcit de patrimoni cultural d'un gran valor i darrere la Piera desapareguda hi ha una Piera apareguda d'igual interès. Així doncs, el llibre és un bagul de records, un àlbum de fotografies col·lectiu, un exercici d'història i de memòria per mirar d'entendre

AUTORIA DESCONEGUDA / AXTIU DERIUS - FONS A ESCUDERO

ARGILES I TORRENTS

Piera té un medi físic peculiar. Si bé les aigües del riu Anoia reguen la part ponent del poble, són els torrents els grans protagonistes hídrics de la vila. A més a més, el sòl argilós del poble, que ha donat feina a generació rere generació de terrissaires, també ha condicionat el desenvolupament urbanístic pierenc. Així doncs, Piera va créixer encaixonada entre les rieres Guinovarda, Gall Mullat i ca n'Aguilera, i les muntanyes d'argila de les Flandes.

AUTORIA DESCONEGUDA / Fons CARLES ESPAÑOL

qui som i d'on venim, i un generador d'autoestima pierenca que ens porti a estar orgullosos del poble que hem estat i del poble que continuem essent.

La confecció d'aquest llibre ha estat per a mi un repte i un luxe a la vegada: un repte professional, ja que és el meu llibre de debut com a autor i la meva primera publicació com a historiador de l'art; i un luxe, perquè tractar la història i el patrimoni del meu poble és sempre un gran plaer. Sona a tòpic, però realment tot això no podria haver estat possible sense la col·laboració de tots els que d'una manera desinteressada han cedit fotografies o coneixements que han servit per tirar el projecte enda-

vant. Gràcies a tothom. D'igual manera, gràcies a tots els qui han escrit i publicat sobre la història del nostre poble, que han obert camí i fan possible que les generacions següents tinguem una molt bona base de la qual partir. També he de fer un agraïment a tots aquells a qui *Piera desapareguda* ha motivat des d'un inici i s'han interessat en tot moment per l'estat del llibre i per comprar-lo. Per acabar, la meva sincera gratitud a l'Editorial Efadós pel suport i la confiança dipositats en un autor novell.

Acabats els prolegòmens, només desitjo que *Piera desapareguda* us faci recordar tot allò que havíeu oblidat i conèixer el que no sabíeu. Visca Piera!

AUTORIA DESCONEGUDA / Arxiu DERU'S - Fons A. ESCUDERO

EL CASTELL, L'ESGLÉSIA I EL RAVAL

La gènesi de la vila de Piera

Si bé sempre hi ha hagut vida entorn de l'actual terme municipal de Piera, des de la prehistòria fins als romans passant pels ibers, no podem parlar de Piera com a espai de població consolidat fins a l'edat mitjana. Concretament hem de traslladar-nos a mitjan segle x, durant l'ocupació de la comarca i la confecció de la frontera amb la marca superior d'al-Àndalus. Fou llavors quan, amb voluntat de controlar un territori summament estratègic, els vescomtes de Barcelona vestiren el terme pierenc amb diversos castells, entre ells el de Fontanet, també conegut com «de Piera».

Entrats al segle XI, i sota domini dels comtes de Barcelona, aprofitant el puig on es va construir el castell s'erigí una església primitiva. Al voltant d'aquesta s'hi configurà un espai de població que aprofitava el resguard del castell.

Arribat el segle XII, Piera es consolidà gràcies als importants camins que la travessaven: un que arribava fins a Cervera i l'altre que connectava Manresa i Vilafranca. Tals vies donaren al poble prosperitat econòmica i demogràfica, una empenta que portà a la construcció d'una nova església i a l'aparició del Raval durant el segle XIII.

1 - PIERA. Vista general

L'ESGLÉSIA I EL CASTELL

Aquesta vista general de principis del segle xx ens permet entendre la posició privilegiada de defensa i control de la zona. A més a més, podem observar el castell sense la muralla que l'envolta ni la torre mestra, i l'església amb la rectoria adossada i l'antic apèndix de la capella del Roser.

CASTELL DE FONTANET

El castell apareix documentat per primera vegada l'any 956. Però el seu període d'esplendor va ser durant el segle XIII, quan Jaume I el va convertir en un dels seus palaus més importants, en el qual va fer diverses estades llargues. A la fotografia, l'edifici abans de la restauració del 1916.

AUTORIA DESCONEGUDA / Arxiu DERU'S - Fons A. ESCUDERO